

THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP PHƯƠNG PHÁP DẠY - HỌC LÂM SÀNG SINH VIÊN ĐIỀU DƯỠNG TRƯỜNG CAO ĐẲNG LÀO CAI

Vũ Thị Mai Hiền
Khoa Y Dược, Trường Cao đẳng Lào Cai

Tóm tắt: Bài viết phân tích thực trạng phương pháp dạy – học lâm sàng cho sinh viên điều dưỡng tại Trường Cao đẳng Lào Cai, chỉ ra những bất cập trong tổ chức giảng dạy, đội ngũ hướng dẫn, cơ sở vật chất và đánh giá. Trên cơ sở đó, đề xuất một số giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo thực hành theo hướng phát triển năng lực.

Từ khoá: dạy học lâm sàng, điều dưỡng, thực hành, giảng viên, Trường Cao đẳng Lào Cai.

CURRENT SITUATION AND SOLUTIONS FOR CLINICAL TEACHING METHODS FOR NURSING STUDENTS AT LAO CAI COLLEGE

Vu Thi Mai Hien
Faculty of Medicine and Pharmacy, Lao Cai College

Abstract: This article analyzes the current situation of clinical teaching methods for nursing students at Lao Cai College, identifying shortcomings in teaching organization, instructor quality, infrastructure, and assessment practices. Based on this analysis, the article proposes several solutions to improve the quality of practical training toward competency development.

Keywords: clinical teaching, nursing, practice, lecturers, Lao Cai College.

Nhận bài: 24/04/2025

Phản biện: 21/05/2025

Duyệt đăng: 26/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong xu thế đổi mới toàn diện giáo dục nghề nghiệp nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao, công tác đào tạo đội ngũ cán bộ y tế, đặc biệt là điều dưỡng viên, ngày càng giữ vai trò then chốt trong hệ thống chăm sóc sức khỏe. Sự phát triển không ngừng của khoa học kỹ thuật và mô hình bệnh tật, cùng với yêu cầu ngày càng cao từ thực tiễn chăm sóc sức khỏe nhân dân, đòi hỏi sinh viên ngành điều dưỡng không chỉ được trang bị kiến thức lý thuyết vững chắc, mà còn cần được rèn luyện thuần thục các kỹ năng thực hành nghề nghiệp, đồng thời hình thành phẩm chất đạo đức nghề nghiệp và tác phong chuyên nghiệp. Trong bối cảnh đó, hoạt động dạy – học lâm sàng trở thành một thành tố cốt lõi của quá trình đào tạo, giữ vai trò như chiếc cầu nối giữa lý thuyết và thực tiễn, góp phần trực tiếp vào việc hình thành năng lực hành nghề và đảm bảo chất lượng đầu ra cho sinh viên ngành điều dưỡng.

Tuy nhiên, thực tế hiện nay cho thấy hoạt động dạy – học lâm sàng trong đào tạo điều dưỡng viên tại nhiều cơ sở giáo dục nghề nghiệp còn tồn tại không ít bất cập, từ khâu tổ chức thực tập, phương pháp giảng dạy, sự phối hợp giữa nhà trường với cơ sở y tế đến chất lượng hướng dẫn của giảng viên và cán bộ y tế tại bệnh viện. Những hạn chế đó ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng đầu ra của sinh viên và năng lực hành nghề sau tốt nghiệp.

Trường Cao đẳng Lào Cai là một trong những cơ sở đào tạo nguồn nhân lực y tế trình độ cao đẳng

phục vụ cho khu vực miền núi phía Bắc, đặc biệt là tỉnh Lào Cai và các địa phương lân cận. Trong chương trình đào tạo ngành điều dưỡng của nhà trường, học phần thực hành và học lâm sàng chiếm tỷ trọng lớn về thời lượng và ý nghĩa thực tiễn. Việc tổ chức dạy – học lâm sàng không chỉ ảnh hưởng đến khả năng tiếp thu kiến thức và kỹ năng nghề nghiệp của sinh viên mà còn tác động trực tiếp đến chất lượng đào tạo chung của nhà trường.

Mặc dù nhà trường đã có những nỗ lực trong việc cải tiến phương pháp giảng dạy, đổi mới chương trình học, thiết lập mối quan hệ hợp tác với các cơ sở y tế địa phương để tổ chức thực tập lâm sàng cho sinh viên, song trên thực tế vẫn còn nhiều khó khăn và thách thức. Một số vấn đề thường gặp bao gồm: sự thiếu hụt về đội ngũ giảng viên có kinh nghiệm thực hành lâm sàng; sự chênh lệch trong nhận thức và phương pháp giảng dạy giữa giảng viên trường và cán bộ y tế tại cơ sở thực hành; điều kiện cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ học lâm sàng còn hạn chế; sự thụ động trong học tập của sinh viên; hay việc đánh giá kết quả học tập lâm sàng chưa thực sự khách quan và toàn diện.

Từ những vấn đề trên, việc khảo sát, đánh giá thực trạng phương pháp dạy – học lâm sàng hiện nay tại Trường Cao đẳng Lào Cai là một yêu cầu cấp thiết nhằm xác định rõ những điểm mạnh, điểm yếu, từ đó đề xuất các giải pháp khả thi và phù hợp nhằm nâng cao chất lượng đào tạo điều

đường theo hướng thực hành, đáp ứng chuẩn đầu ra và yêu cầu thực tiễn của ngành nghề. Đề tài nghiên cứu “*Thực trạng và giải pháp phương pháp dạy – học lâm sàng sinh viên điều dưỡng Trường Cao đẳng Lào Cai*” vì thế được thực hiện với mong muốn góp phần cải thiện hiệu quả giảng dạy, nâng cao chất lượng đào tạo, đáp ứng nhu cầu xã hội và yêu cầu đổi mới giáo dục nghề nghiệp trong lĩnh vực chăm sóc sức khỏe.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

Đối tượng nghiên cứu: Sinh viên ngành Điều dưỡng Trường Cao đẳng Lào Cai đang tham gia học phần thực hành lâm sàng tại các cơ sở y tế liên kết, có nguyện vọng và đồng ý tham gia nghiên cứu. Loại trừ những sinh viên không đồng ý tham gia hoặc đang tạm thời gián đoạn học phần thực hành lâm sàng vì lý do cá nhân hoặc sức khỏe.

Thời gian và địa điểm nghiên cứu:

Thời gian: Từ tháng 08 năm 2024 đến tháng 12 năm 2024.

Địa điểm: Trường Cao đẳng Lào Cai và các cơ

Bảng 2.2. Mức độ tham gia hướng dẫn lâm sàng của giảng viên và cán bộ y tế tại cơ sở thực hành

TT	Nội dung	Mức độ lựa chọn										ĐTB
		Rất không thường xuyên		Không thường xuyên		Bình thường		Thường xuyên		Rất thường xuyên		
		SL	%	SL	%	SL	%	SL	%	SL	%	
1	Tham gia trực tiếp hướng dẫn sinh viên trong giờ thực hành lâm sàng	23	12.9	24	13.5	46	25.8	55	30.9	30	16.9	3.25
2	Giao nhiệm vụ, theo dõi và đánh giá kỹ năng của sinh viên tại khoa/phòng	18	10.1	22	12.4	55	30.9	46	25.8	37	20.8	3.35
3	Tham gia giải đáp thắc mắc, hỗ trợ sinh viên xử lý tình huống lâm sàng	16	9.0	20	11.2	51	28.7	38	21.3	53	29.8	3.52
4	Tổ chức các buổi thảo luận ca bệnh tại khoa	26	14.6	21	11.8	48	27.0	50	28.1	33	18.5	3.24
5	Góp ý và phản hồi sau giờ thực hành lâm sàng	22	12.4	18	10.1	50	28.1	51	28.7	37	20.8	3.35

Bảng 2.2. phản ánh mức độ tham gia hướng dẫn lâm sàng của giảng viên và cán bộ y tế tại các cơ sở thực hành, với điểm trung bình các nội dung dao động từ 3.24 đến 3.52, cho thấy mức độ tham gia nhìn chung đạt mức trung bình khá.

sở y tế thực hành liên kết tại địa bàn tỉnh Lào Cai.

2.1. Thực trạng triển khai các phương pháp dạy – học lâm sàng tại các cơ sở thực hành

Kết quả khảo sát Mức độ triển khai các phương pháp dạy – học lâm sàng cho thấy mức độ triển khai các phương pháp dạy – học lâm sàng tại các cơ sở thực hành nhìn chung đạt mức khá, với điểm trung bình dao động từ 3.25 đến 3.44. Trong đó, phương pháp dạy học theo ca bệnh và dạy học tại giường bệnh được sử dụng thường xuyên nhất (ĐTB = 3.44), phản ánh tính linh hoạt và hiệu quả của hai phương pháp này trong môi trường thực hành. Phương pháp “cầm tay chỉ việc” có mức triển khai thấp nhất (ĐTB = 3.25), có thể do hạn chế về nhân lực và thời gian hướng dẫn cá nhân. Các phương pháp còn lại đều có mức độ triển khai tương đối đồng đều, cho thấy sự đa dạng trong tiếp cận giảng dạy lâm sàng tại các cơ sở.

2.2. Thực trạng về sự tham gia hướng dẫn lâm sàng của giảng viên và cán bộ y tế tại cơ sở thực hành

Bảng 2.2. Mức độ tham gia hướng dẫn lâm sàng của giảng viên và cán bộ y tế tại cơ sở thực hành

Nội dung có điểm trung bình cao nhất là “Tham gia giải đáp thắc mắc, hỗ trợ sinh viên xử lý tình huống lâm sàng” (ĐTB = 3.52), cho thấy đội ngũ giảng viên và cán bộ y tế khá tích cực trong việc đồng hành, hỗ trợ sinh viên khi phát sinh các vấn

đề thực tiễn. Hai nội dung “Giao nhiệm vụ, theo dõi và đánh giá kỹ năng của sinh viên tại khoa/phòng” và “Góp ý và phản hồi sau giờ thực hành lâm sàng” có điểm trung bình bằng nhau (3.35), phản ánh mức độ tham gia ổn định và tương đối tích cực của người hướng dẫn trong suốt quá trình thực hành của sinh viên. Tuy nhiên, “Tổ chức các buổi thảo luận ca bệnh tại khoa” có điểm trung bình thấp nhất (3.24), cho thấy hoạt động này chưa được triển khai thường xuyên, dù đây là một phương pháp học tập hiệu quả giúp phát triển tư duy lâm sàng.

Nhìn chung, vẫn còn một tỷ lệ nhất định cán bộ tham gia chưa thường xuyên, cần có biện pháp tăng cường hơn nữa sự phối hợp trong giảng dạy thực hành.

2.3. Giải pháp phương pháp dạy - học lâm sàng sinh viên điều dưỡng trường Cao đẳng Lào Cai

2.3.1. Tăng cường đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ giảng viên và cán bộ hướng dẫn lâm sàng tại cơ sở thực hành

Chất lượng hoạt động dạy - học lâm sàng phụ thuộc phần lớn vào năng lực sư phạm và kinh nghiệm thực hành của đội ngũ giảng viên và cán bộ hướng dẫn tại các cơ sở y tế. Kết quả khảo sát cho thấy một tỷ lệ không nhỏ sinh viên đánh giá việc hướng dẫn trực tiếp tại các buổi học lâm sàng còn chưa thường xuyên; đồng thời, một số phương pháp có giá trị như “cầm tay chỉ việc” hoặc “học nhóm thảo luận ca bệnh” chưa được triển khai đồng đều do thiếu nhân lực giảng dạy có chuyên môn sâu. Trước tình hình đó, giải pháp đầu tiên là tổ chức các lớp tập huấn chuyên đề về phương pháp dạy học lâm sàng hiện đại cho cả giảng viên nhà trường và cán bộ y tế tại các đơn vị liên kết.

Cụ thể, nội dung bồi dưỡng cần tập trung vào kỹ năng hướng dẫn lâm sàng, tổ chức lớp học tại giường bệnh, sử dụng tình huống lâm sàng, phản hồi có định hướng, và kỹ thuật mô phỏng. Ngoài ra, nhà trường cần phát triển bộ tiêu chuẩn hướng dẫn viên lâm sàng dựa trên thông tư số 11/2019/TT-BYT của Bộ Y tế, đồng thời tổ chức đánh giá định kỳ hiệu quả giảng dạy thông qua phản hồi từ sinh viên và kết quả thực hành.

2.3.2. Chuẩn hóa nội dung, phương pháp và quy trình tổ chức dạy - học lâm sàng

Một trong những nguyên nhân làm giảm hiệu quả học tập của sinh viên trong môi trường lâm sàng là sự thiếu nhất quán trong triển khai nội

dung và phương pháp giảng dạy giữa các cơ sở thực hành. Để khắc phục điều này, nhà trường cần xây dựng khung chương trình chuẩn cho từng học phần lâm sàng, trong đó quy định rõ mục tiêu học tập, nội dung kiến thức và kỹ năng cần đạt, phương pháp giảng dạy áp dụng và tiêu chí đánh giá. Việc thống nhất kế hoạch giảng dạy giữa giảng viên nhà trường và cán bộ hướng dẫn tại bệnh viện sẽ giúp sinh viên tiếp cận kiến thức và kỹ năng một cách logic, có hệ thống, không bị trùng lặp hoặc bỏ sót nội dung quan trọng.

Bên cạnh đó, cần đa dạng hóa phương pháp giảng dạy, khuyến khích sử dụng các hình thức như dạy học theo ca bệnh (CBL), mô phỏng lâm sàng (Simulation), thảo luận nhóm (Group-based discussion) và phản hồi sau thực hành. Trong đó, mô hình học theo tình huống mô phỏng cần được ưu tiên vì có thể triển khai trong phòng thực hành mô phỏng tại trường, giảm áp lực cho cơ sở y tế và tạo điều kiện cho sinh viên luyện tập trong môi trường an toàn, kiểm soát được biến số.

2.3.3. Tăng cường đầu tư cơ sở vật chất và trang thiết bị phục vụ học lâm sàng

Kết quả khảo sát thực trạng cho thấy một số kỹ năng cơ bản của sinh viên như tiêm, truyền, đo sinh hiệu còn hạn chế, phản ánh sự thiếu hụt về thời gian thực hành cũng như điều kiện vật chất hỗ trợ luyện tập. Vì vậy, cần tăng cường đầu tư các phòng thực hành chức năng, mô hình mô phỏng người bệnh, bộ dụng cụ kỹ thuật lâm sàng (ống nghe, máy đo huyết áp, dụng cụ cấp cứu cơ bản...) tại nhà trường. Việc thiết lập các “phòng lab mô phỏng lâm sàng” với trang thiết bị tiêu chuẩn có thể hỗ trợ sinh viên thực hành kỹ năng trước khi đi lâm sàng thực tế, từ đó nâng cao tự tin và giảm thiểu sai sót.

Ngoài ra, cần chú trọng xây dựng hệ thống thư viện tài liệu học lâm sàng số hóa, bao gồm video mô phỏng, sổ tay thực hành, hệ thống tình huống lâm sàng mẫu... giúp sinh viên tự học và chuẩn bị trước khi bước vào môi trường bệnh viện. Đây cũng là một hướng đi phù hợp với xu thế chuyển đổi số trong giáo dục nghề nghiệp hiện nay.

2.3.4. Cải tiến phương pháp đánh giá kết quả học tập lâm sàng theo hướng định lượng và năng lực

Hiện nay, phương pháp đánh giá kết quả học tập còn nặng về lý thuyết, thiên về ghi nhớ, chưa phản ánh đúng mức độ phát triển năng lực của sinh viên. Để nâng cao chất lượng đánh giá, cần chuyển từ hình thức thi viết sang các phương pháp định lượng kỹ năng thực hành như bảng kiểm

(checklist), bài thi thực hành lâm sàng có cấu trúc (OSCE), đánh giá phản xạ sau tình huống (Mini-CEX), và nhật ký học tập cá nhân.

Ngoài ra, cần thiết lập cơ chế đánh giá đa chiều, bao gồm: đánh giá của giảng viên, cán bộ y tế hướng dẫn, đánh giá đồng đẳng (peer assessment) và tự đánh giá của sinh viên. Hệ thống đánh giá cần được chuẩn hóa, khách quan, có hướng dẫn cụ thể để người hướng dẫn áp dụng đồng đều. Việc phản hồi chi tiết sau mỗi kỳ đánh giá không chỉ giúp sinh viên nhận thức rõ điểm mạnh – yếu mà còn tạo động lực cho quá trình học tập tiếp theo.

III. KẾT LUẬN

Nghiên cứu đã phản ánh một cách toàn diện thực trạng phương pháp dạy – học lâm sàng cho sinh viên điều dưỡng tại Trường Cao đẳng Lào Cai. Các kết quả khảo sát cho thấy việc triển khai các phương pháp giảng dạy lâm sàng như dạy học theo ca bệnh, dạy học tại giường bệnh, phản

hồi có hướng dẫn... đã đạt mức khá, tuy nhiên vẫn còn tồn tại sự chênh lệch về mức độ áp dụng, đặc biệt ở các phương pháp yêu cầu hướng dẫn trực tiếp. Hiệu quả của học lâm sàng trong việc phát triển kỹ năng chuyên môn và kỹ năng mềm của sinh viên được đánh giá ở mức tương đối cao, song vẫn còn những mặt hạn chế trong thực hành các kỹ thuật cơ bản. Mức độ tham gia hướng dẫn lâm sàng của giảng viên và cán bộ y tế tại cơ sở thực hành nhìn chung tích cực, tuy nhiên vẫn còn thiếu đồng bộ và chưa thường xuyên ở một số nội dung trọng yếu. Trên cơ sở đó, nghiên cứu đã đề xuất một số giải pháp như: tăng cường bồi dưỡng giảng viên, chuẩn hóa nội dung và quy trình giảng dạy, đầu tư cơ sở vật chất và cải tiến phương pháp đánh giá theo hướng định lượng và phát triển năng lực. Các giải pháp này mang tính khả thi và phù hợp với điều kiện thực tiễn của nhà trường và địa phương.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Y tế (2020). *Quyết định số 4627/QĐ-BYT ngày 6/11/2020 của Bộ trưởng Bộ Y tế quy định về ban hành chương trình bồi dưỡng phương pháp dạy - học lâm sàng cho người giảng dạy thực hành trong đào tạo khối ngành sức khỏe*.
2. Ngô Anh Duy (2021). “Mức độ nhận thức của sinh viên ngành điều dưỡng Trường Đại học Trà Vinh về môi trường thực hành lâm sàng tại bệnh viện”. *Tạp chí khoa học Trường Đại học Trà Vinh*. tập 48. tháng 9 năm 2022. trang 53-61
3. Nguyễn Thị Cẩm Nhung (2017). Biện pháp nâng cao chất lượng học lâm sàng cho sinh viên điều dưỡng trường Cao đẳng Y tế Cần Thơ. *Tạp chí khoa học quản lý giáo dục*, số, 2017, vol. 2, p. 14.
4. Nguyễn Văn Khải (2013). “*Quản lý chất lượng dạy học lâm sàng cho điều dưỡng viên trình độ Đại học tại các trường Đại học Y Việt Nam*”. Luận án Tiến sĩ, Trường Đại học Giáo dục, Đại học Quốc gia Hà Nội.